

Dricksvattenanläggning

Här ger Livsmedelsverket vägledning om hur kraven i lagstiftningen kan uppnås. Vägledningen är inte bindande och utesluter inte andra sätt att uppfylla kraven.

Denna inriktning i riskklassningsmodellen gäller anläggningar som tillhandahåller dricksvatten eller styr flera dricksvattenanläggningar. I den standardiserade e-tjänsten för livsmedelsverksamheter kallas inriktningen kort och gott Dricksvatten.

Vanliga dricksvattenanläggningar

Inriktningen *Dricksvatten* gäller anläggningar för dricksvattenförsörjning, som omfattas av LIVSFS 2022:12, till exempel:

- kommunala vattenverk
- distributionsanläggningar
- samfälligheter som tillhandahåller mer än 10 m³/dygn eller försörjer fler än 50 personer

Gränsdragningar

En anläggning som saknar egen dricksvattenproduktion och där dricksvatten förpackas, räknas inte som en dricksvattenanläggning utan som en livsmedelsanläggning. Detta kan vara i *Tidigare* eller *Sista led* beroende på om förpackningarna säljs eller skänks huvudsakligen via återförsäljare eller direkt till slutkonsument. Till exempel ska en anläggning som tappar kommunalt vatten på flaskor och säljer dessa vidare direkt till konsumenter klassas som en livsmedelsanläggning i *Sista led*.

Livsmedelsanläggningar med egen dricksvattenförsörjning

Dricksvatten som tillhandahålls eller används som en del av en kommersiell eller offentlig verksamhet omfattas alltid av LIVSFS 2022:12 oberoende av verksamhetens storlek. Det betyder att den som driver ett livsmedelsföretag med egen dricksvattenförsörjning, där dricksvatten används till livsmedelsberedning, matlagning eller dryck omfattas av LIVSFS 2022:12. Dricksvattenanläggningen ska i sådana fall registreras med stöd av 3 § LIVSFS 2022:8. Som regel ska dricksvattenanläggningen då registreras separat och därmed tilldelas en separat kontrollfrekvens.

Om en livsmedelsanläggning använder vatten från egen brunn och vattnet inte kommer i kontakt med livsmedel, inte används som en ingrediens i livsmedel eller används som dryck, omfattas vattnet inte av LIVSFS 2022:12. Därmed omfattas anläggningen inte heller av kravet på registrering. Brunnen behöver i sådana fall inte registreras och det blir därmed inte aktuellt att besluta någon separat kontrollfrekvens.

Läs mer om annat vatten här:

Dricksvatten eller annat vatten än dricksvatten

Kontrollmyndigheten kan med stöd av 34 § LIVSFS 2022:12 fatta beslut om att en livsmedelsföretagare ska undantas från föreskrifterna. I detta fall ska anläggningen inte vara registrerad som dricksvattenanläggning. Livsmedelsanläggningen riskklassas enligt sin inriktning som livsmedelsanläggning i *Sista led* eller *Tidigare led*. Vid riskklassning ska kontrollmyndigheten ange aktiviteten *Användande av vatten som inte omfattas av dricksvattenföreskrifterna*. Kontroll av vattnet ska ske under livsmedelskontroll.

Läs mer om aktiviteten *Användande av vatten som inte omfattas av dricksvattenföreskrifterna* här:

Beskrivning av aktiviteter i sista led

Beskrivning av allmänna aktiviteter i tidigare led

Huvudkontor som styr flera vattenverk eller distributionsnät

Huvudkontor för dricksvattenanläggningar kan ta fram rutiner samt planera och följa upp aktiviteter på de anläggningarna. Huvudkontor för dricksvattenanläggningar kan vara integrerade i en av de styrda dricksvattenanläggningarna, eller ligga på separat plats. Oavsett vilket, så är det kontrollmyndigheterna som

bedömer om det finns behov av att registrera ett huvudkontor för dricksvatten separat och om det därmed har behov av en separat kontrollfrekvens.

Omfattning

Verksamhetens omfattning för dricksvattenanläggningar anges som volym av producerat eller tillhandahållet dricksvatten per dygn (m^3/dygn) på årsbasis. Volymen avrundas till ett heltal.

Inriktningen *Dricksvatten* har fem klasser inom omfattning. Verksamhetsutövare är ansvariga för att säkerställa att det tillhandahållna dricksvattnet är hälsosamt och rent. Ju större volym av dricksvatten som tillhandahålls per dygn, desto större risk är det att fler konsumenter kan drabbas negativt om dricksvattnet inte är hälsosamt och rent.

Tabell 1. Omfattningsklasser för inriktningen *Dricksvatten*.

Omfattningsklass	Volym av tillhandahållet dricksvatten per dygn (m^3/dygn)
Mikro	0-10
Liten	>10-100
Mellan	>100-1000
Stor	>1000-10 000
Mycket stor	>10 000

Några exempel på beräkning av verksamhetens omfattning finns i exempelrutan nedan.

Exempel:

- Ett vattenverk producerar $213\,600\text{ m}^3$ under ett år. Verksamhetsutövaren beräknar vattenverkets omfattning genom att dela volymen $213\,600\text{ m}^3$ med antalet dagar på ett år (365 dagar). Resultatet blir $600\text{ m}^3/\text{dygn}$ vilket innebär att vattenverks omfattning ligger mellan >100 och $1000\text{ m}^3/\text{dygn}$ och omfattningsklassen är *Mellan*.
- För en dricksvattenanläggning som är aktiv under endast en viss period, beräknas omfattningen genom att dela den totala volymen dricksvatten som produceras eller tillhandahålls under den aktiva perioden med 365 dagar. Till exempel en säsongsanläggning som är aktiv under enbart juni och juli, totalt sett 61 dagar, tillhandahåller under perioden en total volym på 265 m^3 . Verksamhetsutövaren beräknar verksamhets omfattning genom att dela volymen 265 m^3 med 365 dagar. Resultatet blir då $0,7\text{ m}^3/\text{dygn}$, vilket innebär att vattenverks omfattning > $10\text{ m}^3/\text{dygn}$ och omfattningsklassen är *Mikro*.
- En distributionsanläggning tillhandahåller $71\,200\text{ m}^3$ under ett år. Verksamhetsutövaren beräknar omfattningen för distributionsanläggningen genom att dela $71\,200$ med antalet dagar per år (365 dagar). Resultatet blir $200\text{ m}^3/\text{dygn}$, vilket innebär att omfattningen av distributionsanläggningen är mellan >100 och $1000\text{ m}^3/\text{dygn}$ och omfattningsklassen är *Mellan*.
- Ett huvudkontor styr rutiner för tre vattenverk, vattenverk 1 som producerar $600\text{ m}^3/\text{dygn}$, vattenverk 2 som producerar $300\text{ m}^3/\text{dygn}$ och vattenverk 3 som producerar $400\text{ m}^3/\text{dygn}$. Verksamhetsutövaren beräknar omfattningen för huvudkontoret genom att summera volymen för de tre anslutna vattenverken. Omfattningen blir då $1300\text{ m}^3/\text{dygn}$ vilket motsvarar omfattningsklassen *Stor*.

Aktiviteter

Vad en aktivitet är finns beskrivet här:

Aktiviteter

Vilka aktiviteter som kan anges för dricksvattenanläggningar finns här:

Valbara aktiviteter för dricksvattenanläggningar

En beskrivning av respektive aktivitet finns här:

Beskrivning av aktiviteter för dricksvattenanläggningar

Produktgrupper

Inriktningen dricksvatten har inga produktgrupper.

Beräkning av riskklasser och kontrollfrekvenser för dricksvattenanläggningar

Utifrån aktiviteterna som bedrivs i verksamheten kan ett totalt antal kontrollpoäng för verksamheten räknas fram. Kontrollpoängen motsvarar ett kontrollbehov som vägs mot verksamhetens omfattning och ger en riskklass.

Varje inriktning har en egen tabell med de riskklasser som finns för verksamheter inom inriktningen. Inriktningen *Dricksvatten* har sju riskklasser (DV1-DV7).

Tabell 2 nedan visar beroendet mellan det totala antalet kontrollpoäng och den volym dricksvatten som anläggningen producerar eller tillhandahåller per dygn, och hur dessa motsvarar en riskklass inom inriktningen *Dricksvatten*.

Tabell 2. *Kontrollpoäng, omfattning och riskklasser.*

Dricksvatten	0-17 p	18-19 p	20-22 p	>22 p
Omfattning, m ³ /dygn				
Mikro (>0-10)	DV1	DV2	DV2	DV3
Liten (>10-100)	DV2	DV3	DV4	DV5
Mellan (>100-1000)	DV3	DV4	DV5	DV5
Stor (>1000-10 000)	DV3	DV4	DV5	DV6
Mycket stor (>10 000)	DV4	DV5	DV6	DV7

När en verksamhets riskklass har räknats fram ska riskklassen översättas till en kontrollfrekvens. Kontrollfrekvensen består av det antal kontrolltillfällen per fem år som verksamheten ska tilldelas. Varje inriktning har en egen tabell med kontrollfrekvenser.

I tabell 3 nedan kan man se den kontrollfrekvens som respektive riskklass motsvarar inom inriktning *Dricksvatten*. Kontrollfrekvensen för dricksvattenanläggningar kan som lägst vara två kontroller per fem år och som högst 25 kontroller per fem år, det vill säga fem kontroller per år.

Tabell 3. *Riskklasser omvandlat till kontrollfrekvenser.*

Dricksvatten Riskklass	Kontroller per 5 år	Kontroller per år
DV1	2	0,4
DV2	3	0,6
DV3	5	1
DV4	10	2
DV5	15	3
DV6	20	4
DV7	25	5

Till exempel ett vattenverk som har 18 kontrollpoäng, och omfattningen *Mikro* (>0-10 m³/dygn), hamnar i riskklass DV2 och får kontrollfrekvensen tre kontroller per fem år.

Exempel på beräkning av riskklass och kontrollfrekvens för några olika dricksvattenanläggningar hittar du här:

Exempel på riskklassning av dricksvattenanläggningar

När kontrollfrekvensen är fastställd bestämmer kontrollmyndigheten hur kontrollen ska utföras.

Livsmedelsverket har tagit fram riktvärden för kontrolltid, läs mer här:

Riktvärden för kontrolltid

Reduktion och justering

Precis som för andra inriktningar kan också verksamheter inom inriktning *Dricksvatten* få en reducerad kontrollfrekvens om de lever upp till kriterierna för god efterlevnad och/eller tredjepartscertifiering. Reduktion med anledning av tredjepartscertifiering är inte möjligt i dagsläget. Livsmedelsverket har hittills inte kännedom om några standarder om livsmedelssäkerhet inom dricksvattenområdet som motsvarar den offentliga kontrollen. Men justering av kontrollfrekvens är möjligt när justeringen är motiverad. Den lägsta möjliga kontrollfrekvensen för dricksvattenanläggningar är dock två kontroller per fem år, lägre kontrollfrekvens än så är inte möjlig även om verksamheten skulle uppfylla villkoren för reduktion.

Läs mer om reduktion och justering via länkarna.

Reduktion av kontrollfrekvens genom god efterlevnad

Reduktion av kontrollfrekvens genom tredjepartscertifiering

Justering av kontrollfrekvens

Senast uppdaterad 16 november 2023 Ansvarig grupp SV_KL